

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„Полицијски гласник“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу априлу 1906. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца априла извршено је у Србији:

1. Убистава	51
2. Детоубистава	4
3. Нехотичних убистава	4
4. Покушаја убистава	34
5. Разбојништва	15
6. Тешких телесних повреда	17
7. Паљевина	57
8. Опасних крађа	172
9. Злонамерних поништаја туђих ствари	15

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	45	или	88 %
Детоубистава	4	»	100 %
Нехотичних убистава	4	»	100 %
Покушаја убистава	33	»	97 %
Разбојништва	10	»	66·6 %
Тешких телесних повреда	16	»	94 %
Паљевина	2	»	3·5 %
Опасних крађа	47	»	27 %
Злонамерних поништаја туђих ствари	4	или	26·6 %

Највећи број убистава извршен је ваљеним оружјем (21), затим оштрим (17), тупим (10) и задављивањем (2). У 1 случају оруђе је непознато.

Узроци са којих су ова убистава извршена леже: у међусобној свађи за 21 случај, у освети 10, у користољубљу 8, у вршењу званичне дужности 1, из љубоморе 1, из сујевеља 1 и у нужној одбрани 1. За осталих 8 случајева узроци су неизнати.

Посматрана према местима изложена убистава јављају се: у срезу хомољском 6 (3 непронађена; 3 користољубље, 2

освета и 1 вршење званичне дужности¹), у срезу јабланичком 5 (1 непронађено; свађа), у срезу пчињском 5 (користољубље), у срезу мачванском 4 (2 освете, 1 свађа и 1 љубомора), у срезу прокупачком 3 (свађа), у срезу деспотовачком 2 (свађа и освета), у срезу нишком 2 (свађа), у срезу заглавском 2 (користољубље), у срезу студеничком 2 (свађа), и по 1 у срезовима: десковачком (свађа), крагујевачком (освета), јасеничком окр. крагујевачког (непознат узрок), брзопаланачком (освета), кључком (непронађено; непознат узрок), неготинском (свађа), ражањском (освета), беличком (нужна одбрана), ресавском (освета), бањском (освета), алексиначком (свађа), рамском (свађа), азбуковачком (свађа), качерском (непознат узрок), тимочком (непронађено; освета), добричком (освета), драгачевском (свађа), моравичком (свађа), пожешском (свађа) и у вароши Нишу (сујевеље).

Поред овога у току месеца априла пронађено је у срезу темнишком једно убиство које је извршено ноћу између 26. и 27. јуна прошле године над Јованом Милосављевићем из Обрежа.

Детоубиства су извршена: по 1 у срезовима: колубарском окр. ваљевског, јасеничком окр. крагујевачког, качерском и пожешском.

Нехотична убиства су извршена по 1 у срезовима: млавском, пожаревачком, љубињском и подунавском.

Покушаја убистава било је: у срезу рађевском 3, у срезу грочанском 2, у срезу врачарском 2, у срезу јабланичком 2, у Врању 2, у срезу поречком 2, у срезу пожаревачком 2, у срезу заглавском 2 (1 непронађен), и по 1 у срезовима: власотиначком, кључком, беличком, параћинском, бањском, моравском окр.

¹) 24. априла тек. год. потера општине суводолске на месту званом „Ливада беле реке“ убила је оглашеног хајдука Саву Микуљевића из Лазнице. Поред овога у току месеца априла ухваћени су још и хајдуци Паун Јанковић и Станоје Јанковић, из Милановца и Траило Грујић, из Жагубице.

нишком, нишком, звишком, јадранском, посаво-тамнавском, мачванском, таковском, јасеничком окр. смедеревског, бољевачком, прокупачком и у варошима: Београду и Чачку.

Највећи број ових дела извршен је у међусобној свађи.

Разбојништва су извршена: у срезу хомољском 6 (3 непронађена), у срезу звишком 2 и по 1 у срезовима: гружанском, нишком (непронађено), моравском окр. пожаревачког, качерском, зајечарском, студеничком и у вароши Нишу (непронађено).

Тешке телесне повреде су извршене: у срезу посавском окр. београдског 2, у срезу поречком 2 и по 1 у срезовима: подгорском, колубарском окр. ваљевског, јабланичком, јасеничком, параћинском, нишком, млавском, хомољском (непронађена), рађевском, посаво-тамнавском, мачванском, бољевачком и трнавском.

Паљевине су извршене: у срезу хомољском 6, у срезу неготинском 5, у срезу сврљишком 5, у срезу јадранском 4, у срезу поречком 4, у срезу подгорском 2, у срезу деспотовачком 2, у срезу рађевском 2, у срезу подунавском 2, у срезу прокупачком 2 (1 пронађена), у срезу трнавском 2 и по 1 у срезовима: власотиначком, оба јасеничка, ражањском, темнишком, ресавском, бањском, оба моравска, нишком, нишавском, пожаревачком, млавском, поцерском, качерском, бољевачком, ариљском (пронађена), рачанском и у варошима: Крагујевцу, Неготину и Прокупљу.

Вредност ових паљевина износи око 13.000 динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу гружанском 7 (3 пронађене), у срезу мачванском 7, у срезу јадранском 7 (2 пронађене), у срезу орашком 7 (3 пронађене), у срезу неготинском 6, у срезу крајинском 6, у срезу голубачком 6 (2 пронађене), у срезу млавском 6 (1 пронађена), у Београду 6 (3 пронађене), у срезу крагујевачком 5 (1 пронађена), у Пожаревцу

5, у срезу бољевачком 5, у срезу јасеничком окр. крагујевачком 4 (1 пронађена), у срезу поречком 4, у срезу расинском 4 (1 пронађена), у Нишу 4, у срезу пожаревачком 4 (1 пронађена), у срезу јасеничком окр. смедеревског 4 (2 пронађене), у срезу моравичком 4 (1 пронађена), у срезу космајском 3, у срезу колубарском окр. ваљевског 3, у срезу поцерском 3 (1 пронађена), у срезу звишском 3, у срезу качерском 3 (2 пронађене), у срезу зајечарском 3 (1 пронађена), у срезу златиборском 3 (1 пронађена), у срезу копаоничком 2, у срезу ражањском 2, у срезу сврљинском 2 (1 пронађена), у срезу нишком 2 (1 пронађена), у срезу рађевском 2, у срезу рамском 2 (обе пронађене), у Гор. Милановцу 2 (обе пронађене), у Крагујевцу 2 (1 пронађена), у срезу подунавском 2, у срезу косаничком 2 (1 пронађена), у срезу драгачевском 2 (обе пронађене), у срезу жичком 2 и по 1 у срезovima: грочанском (пронађена), колубарском окр. београдског, врачарском, тамнавском, ваљевском, пчињском (пронађена), пољаничком (пронађена), лепеничком, кључком, жупском, темнићском (пронађена), деспотовачком, беличком (пронађена), оба моравска, азбуковачком, хомољском, таковском (пронађена), прокупачком (пронађена), пожешком (пронађена), и у варошима: Ваљеву, Крушевцу, Пироту (пронађена), Смедереву (пронађена), Зајечару (пронађена) и Ужицу.

Вредност свих ових крађа износи око 20.000 динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу трстеничком 3, у срезу темнићском 2, у срезу јасеничком окр. смедеревског 2 (1 пронађен), у срезу студеничком 2 и по 1 у срезovima: космајском (пронађен), поречком (пронађен), ресавском, моравском окр. нишком, поцерском (пронађен) и пригорском.

Вредност уништених ствари износи око 2.800 динара.

Поред изложених дела у току месеца априла извршено је још 19 самоубиства, и то: у Београду 3, у срезу качерском 2 и по 1 у срезovima: космајском, брзопаланачком, ражањском, темнићском, парафинском, моравском окр. нишком, белопаланачком, рађевском, јадранском, азбуковачком, прокупачком, ариљском, жичком и у вароши Пожаревцу.

Ова су самоубиства извршена: *вешањем* 14, *ватреним оружјем* 3, *дављењем у води* 2, а узроци њиховом извршењу леже: у *дугој болести* за 7 случајева, у *материјалним неприликама* за 1, из *честољубља* за 1, услед *старости и сиротиње* за 1, услед *душевног растројства* за 1, услед *гриже савести* за 1 и услед *страха од казне* за 1 случај. За 6 случајева узроци су непознати.

Покушаји самоубиства извршени су по 1 у срезovima: врачарском (ватреним оружјем; непознат узрок), кључком (ватреним оружјем; услед материјалних неприлика), парафинском (оштрим оружјем; услед страха од казне), студеничком (ватреним оружјем; у напитом стању) и у

Београду (оштрим оружјем; услед гриже савести).

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	О К Р У З И											
		Убиства	Догоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Палежине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	4	—	—	2	—	6	1	1	1
2	« ваљевски	—	1	—	—	—	—	2	—	2	6	—	—
3	« врањски	11	—	—	5	—	—	1	1	2	—	—	—
4	« крагујевачки	2	1	—	—	1	—	1	2	19	—	—	—
5	« крајински	3	—	—	3	—	—	2	10	17	1	1	1
6	« крушевачки	1	—	—	—	—	—	—	1	10	3	1	—
7	« моравски	4	—	—	2	—	—	1	4	3	3	2	1
8	« нишки	5	—	—	3	2	—	1	8	9	1	1	—
9	« пиротски	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—
10	« подрипски	5	—	—	6	—	—	3	7	20	1	3	—
11	« пожаревачки	7	—	2	3	9	—	2	9	28	—	1	—
12	« руднички	1	1	1	1	1	—	—	1	6	—	2	—
13	« смедеревски	—	—	1	1	—	—	—	3	14	2	—	—
14	« тимочки	3	—	—	3	1	—	1	1	9	—	—	—
15	« топлички	4	—	—	1	—	—	—	3	3	—	1	—
16	« ужички	1	1	—	—	—	—	—	2	5	1	1	—
17	« чачански	4	—	—	1	1	—	1	2	8	2	1	1
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	3	1
	Свега:	51	4	4	34	15	—	17	57	172	15	19	5

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског одељења Министарства Унутрашњих Дела, 26. јуна 1906. год. АБр. 705 у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

НАРОЧИТА КВАЛИФИКАЦИЈА ПРАВНИШТВА у државној служби

а с обзиром на начелну подвојеност административне и судске власти.

(НАСТАВАК)

Али да пођемо даље, верујући да су и ова опажања довољна, да нам послуже као разлог, да од правништва и после школе треба захтевати озбиљан рад и да се такав захтев треба да изведе на једној принудној основи, на основи, која би не само натерала правништво да ради онда, кад би оно само од њега могло имати највише праве користи, кад би оно било најприступачније правој студији свога фаха, него која би уједно дала довољно јамства држави, да је правник после школе и у ствари радио и оспособио се за важније позиције у служби јавних интереса. И наравно, с обзиром на наше раније наводе, да ли такву гаранцију налазимо у државним испитима, дужност нам је, да ту мисао развијамо даље и да бар на начелној основи изложимо, шта сматрамо, да би у том односу било за наше прилике најцелиходније.

Пре свега, потребно је расправити питање, да ли би други државни испит требао да буде један исти и за оне у слу-

жби првосуђа и правозаступништва и за оне у служби администрације; а сем тога и пре тога, да ли би и онај испит, који се полаже непосредно иза свршених школских студија, требао да буде с формалне стране овакав какав је, или формални државни испит.

Већ и из наших ранијих разлога дало се запазити, да ми од школских студија не тражимо, а нарочито у теоријском делу, нешто много више. И не додирујући теоријски део за време школовања и ограђујући се, шта више, од тога, да у том односу претендујемо на неки нарочити реформни план и захтев, ми смо, на против, напоменули, да би теоријска настава, оваква каква је, могла бити довољна, али да би мање требало полагати на строго и искључиво теоријски систем школеке наставе, наставе без везе са њеним практичним делом. Истичући потребу јаче пажње и на практични део наставе, на који се, као што смо видели, и у другом свету толико много полаже, ми смо казали да је довољно ако школа да опште начелно образовање за правнички фах у мери, која је довољна да правника упуту после школе на интензивнији самостални рад и даљу стручну спрему на свом стручном позиву у јавној служби и ако правнику у том смислу да потребну формалну факултетску квалификацију.

Самим тим, ми смо хтели да нагласимо, па смо то и нарочито објаснили, да за јавну службу ми тражимо и друкчу, ширу спрему и нарочити доказ о тој

спреми, а то је нарочито државни испит. Према томе, са нашег гледишта, мање-више, равнодушна је ствар, хоће ли школски факултетски испит бити с формалне стране овакав или онакав; хоће ли се он загарантовати искључиво учешћем наставничке факултетске колегије, или још и учешћем нарочитих државних изасланика, који би својом личном компетенцом у име државе давали неки јачи ауторитет школским испитима. Ми на ово питање, у оваквом облику, гледамо више као на ствар форме, а не и садржине. Положио правник испит само пред својим професорима или и пред државним изасланицима, ми полазимо с гледишта, да то што из школе износи још није довољно да га квалификује као спремног и за јаче позиције у државној служби, и самим тим хоћемо даљу, јачу спрему. А због тога, полагао он школски испит само пред професорима или још и пред државним изасланицима, сматрамо као споредну ствар. Толико, ради самог разумевања ствари поред осталог и због тога, што је, на пример у немачким државама, и тај испит државни, и што се тамо овај доцнији испит, на који много полагамо, зове обично други државни испит, на га тако и ми у овој расправици називамо.

Међутим, не стоји тако са другим, накнадним испитом, који би правништво полагало иза свршених школских студија, а после једне или више година припремног рада, проведених ван школе и у државној служби. Тај испит требао би у сваком случају да и с формалне стране даје јачих гаранција за озбиљну, управо довољну спрему испитаних кандидата, јер би тај испит и давао непосредну квалификацију за извесне јаче позиције правништва у јавној служби, а нарочито у служби државној. А како би се такав испит састојао и из практичног и теоријског дела; како би, управо, праву гаранцију за довољну практичну спрему као додатак давао тек овај други испит, било би сасвим у реду, да у њему учествују не само јако истакнути теоријски правнички ауторитети, него још и људи, за које се несумњиво мора претпоставити, да су, као иначе истакнути правници, јаки још и у практичном делу за поједине облике правничког јавног позива, на пример у служби судске власти, правозаступништва или администрације. Да обезбеди таквим испитима довољно ауторитета, и да огарантује озбиљност резултата; који се од њих за интересе јавне службе очекују, држава треба да изведе организацију испитних комисија на основи, на коју би она, преко нарочито пробраних стручњака, обезбедила, да ови испити дају одиста оно што се од њих захтева.

Односно питања, да ли би накнадни или државни испит требао да буде један исти за све правништво, или различит према професији, за коју би поједини правници хтели да имају потребну стручну квалификацију, може се имати разво мишљење. Ми смо већ напоменули гледиште немачког писца д-ра Хама, који тражи да тај испит буде један исти и за службу правосуђа и за службу администрације,

па смо у главном навели и важније разлоге, које је за то гледиште истакао. Али, чини нам се, да се у облику тако строге једноликости испита, његово гледиште не би могло да прими. Јер, и ако нема сумње, да и поред све начелне подвојености постоји пословна веза између позива администрације и правосуђа; и ако стоји, да је због тога потребно, да кандидати за службу и једне и друге власти треба да имају довољно пречишћених појмова и о начелној разлици тих власти и о пословним њиховим везама, те да се у пракци, у служби, о та начела не огреше; већ да се у сваком случају исправно крећу у границама уставног и законског позива власти, којој служе, — ипак се не може оспорити, да између судске и административне власти постоји огромна разлика начелнога значаја, као што смо то и раније напоменули. Сем тога, обим надлежности и једне и друге власти веома је простран; и сваки за се, кад је реч о стручном позиву органа, који би је практиковали, претпоставља и сувише пространо поље непрекидног рада и усавршавања. Ако би се захтевало, да правник мора имати и доказати озбиљну стручну и теоријску и практичну спрему за оба позива, мучно, да би се такав захтев, бар у већини случајева, могао и да оствари. У место сталнога рада на добром познавању позива, коме ће се односно кандидат одати, и на који се је он после свршене школе решио по свом сопственом избору и са довољно урачунаљиве оцене, који позив његовим намерама и подобностима више одговара, правник би дошао у положај, да једновремено и у истој мери и даље изучава правнички фах у целини. А за такав сувише интензиван рад на тако пространом пољу као што је целокупни јавни позив правничког фаха, правник нити би могао имати довољно воље ни времена. О правој стручности, на основици таквога рада, мучно би се дало говорити. Било би разложно бојати се, да би се такви испити свели на значај обичних факултетских испита, који би у многим односима обележавали кандидата, можда, као вредна, али не и као довољно стручна. Начелна површност и сваштарство, по свој прилици, у већини случајева давали би и даље обележје маси испитних кандидата. Под утисцима таквога стања, као просечног, што би га кандидати показивали својим испитима, и овај други испит, као знатно важнији и од великог јавног интереса, изгубио би свој прави значај, јер би у ствари морао да се измири са стањем, које на испитима преовлађује и које се не да поправити.

(наставиће се)

Милутин А. Поповић.

О СЛОБОДИ ВОЉЕ И ОДГОВОРНОСТИ

(НАСТАВАК)

Јер ако се то неће да учини, ако се хоће из самог факта неодређености тока потпуно свесних престава (и осећања) да објасни постанак илузије, онда се тиме

мора ударити непосредно на сам основни став реалитета непосредне свести, чију смо несумњивост ми раније утврдили. Тако објаснити постанак илузије слободне воље значи просто претпоставити, да је могуће да нас наша непосредна свест као таква vara. Јер овде се више не своди илузија слободне воље на неконгруенцију наше свести са спољним светом, или на неконгруенцију наше јасне свести са целином свести као скупом јасног и нејасног свесног садржаја, већ се овде тврди неконгруенција јасне свести са самом собом. тврди се просто да оно, чега смо непосредно свесни, у свести не постоји, а то је оно што је немогуће тврдити. Ово последње објашњење постанка илузије слободне воље, и ако је на први поглед најјасније и најоправданије (оно је у сваком случају оно, које прво пада на памет и које је и најстарије), ипак оно са егзактног психолошког становишта најмање вреди, управо оно не вреди ништа и само за себе у опште не представља никакво објашњење. Само у вези са једним од пређашњих објашњења оно добија извесну вредност: јер ако претпоставимо да је илузија слободне воље већ постала на један од пређашњих начина објашњења, онда би неодређеност тока престава могла у толико ту илузију увећати, што би нам та неодређеност била као нека потврда „привидне“ оправданости нашег непосредног осећања слободе. Али ова неодређеност тока престава сама за себе никада не може произвести саму ту илузију.

Као што се види, из свију наших досадашњих излагања у овом одељку излази као резултат, да се наше непосредно осећање слободе наших вољних радњи не може ни на који начин објавити за илузију, да се дакле то непосредно осећање о слободи мора сматрати не само као несумњиви факат наше непосредне свести као такве него и као несумњиви факат саме стварности, т. ј. наша непосредна свест о слободи мора се сматрати као непосредан доказ саме наше слободе. Став: *ја се осећам да сам слободан дакле слободан сам*, мора се према томе сматрати исто тако као израз стварности, као израз нечега што реално постоји, као и став: *ја сам свесан да постојим дакле постојим* (Декартово „мислим дакле постојим“ — cogito ergo sum). Као што је несумњиво, да ме непосредна свест о мојој егзистенцији не може варати, као што је дакле извесно, да из свести о егзистенцији имам права закључити на саму моју реалну егзистенцију (закључак у који у осталом нико не сумња), тако исто и из непосредне свести о слободи својих вољних радњи ја сам у праву закључити, пошто сам увидео да су сви разлози који се могу навести против тога закључка нетачни, да сам доиста слободан. Према томе доказ слободне воље из непосредне свести о слободи воље постаје несумњив, и тај доказ чини једини прави последњи доказ њен.

Пошто смо тако у овом одељку на основу непосредних факата свести утврдили, да је воља слободна, сада ћемо прегледати остале главне аргументе детерминизма, које овај износ независно

од овог првог аргумента за слободу воље, односно независно од тврђења да је неопредна свест о слободи илузија. Докази противу слободне воље, на које сада прелазимо, престављају праве доказе детерминиста, и кад би ти докази били тачни ми би смо, хтели не хтели, морали нашу непосредну свест о слободи објавити за илузију, ми би смо дакле у том случају морали на један од показаних начина објаснити постанак тога нашег илузорног осећања о слободи наших вољних радњи. Као што се види, права опасност индетерминизму прети од ових доказа, и зато ћемо их и ми гледати да испитамо у њиховој аргументаторској моћи тако, да не остане никакве сумње о томе, да се индетерминизам на супрот њима може потпуно одржати.

Сви се ти докази против слободне воље могу поделити у две групе. Прва група обухвата први, главни и у ствари последњи могући доказ против слободне воље, на име доказ из закона узрочности, затим доказ из става о постојанству енергије, који са законом узрочности стоји у непосредној вези. Друга група обухвата све доказе на основу појединачних случајева узрочности, т. ј. на основу појединачних случајева у којима се може показати зависност људских радњи од претходних узрока. Ова друга група доказа одерава прву групу, јер прва за себе без ове друге не би била довољна, пошто би њена аргументаторска моћ у том случају била чисто логичке и априорне природе. Како докази друге групе налазе свој општи израз у моралној статистици људских радњи, а докази прве групе у главном се крећу око општег закона узрочности, то ћемо ми према томе дати и наслов тим одељцима.

С. Слобода воље и закон узрочности.

Главни и последњи доказ, који се износи и који се може изнети противу слободне воље, лежи у свеопштој важности закона узрочности. Тај доказ има две своје форме, једну индуктивну и другу дедуктивну. У индуктивној форми тога доказа закону узрочности придаје се општа важност само за природне појаве, па се на основу тога хоће његова важност да прошири и на духовне појаве. У дедуктивној форми тога доказа пак закону узрочности придаје се апсолутна т. ј. свеопшта важност, став узрочности ту се сматра као логички нужан и несумњив став, чија се важност нигде не може ставити у питање, па дакле ни у области духовних појава. Ми ћемо прво прегледати индуктивну, па ћемо онда промотрити и дедуктивну форму тога доказа.

Доказ противу слободне воље на основу закона узрочности може се у индуктивној форми својој формулисати овако. Наука је својим испитивањем природе утврдила, да се све природне појаве покорављају закону узрочности, да је свака појава у природи одређена узроцима, који јој претходе и који је изазивају, она је дакле утврдила несумњиву безизузетну важност тога закона за све појаве природе. Природа и дух, спољни свет несвесних материјалних појава и унутрашњи

свет свесних духовних појава, чине делове једне једине целине, материјално-духовног Универзума, света у опште. Како у једном огромном делу овога света, Природи, влада несумњиво закон каузалитета, а Дух је, као део исте целине чији је део и Природа, везан неразводним везама за Природу (тако наша људска свест везана је за наш материјални организам а преко овога и за спољни свет), ми морамо -- и овде лежи речени доказ -- нужним начином закључити, да закон узрочности важи исто тако и за појаве духа као што важи за појаве природе, ми морамо дакле закључити, да безузрочних промена у нашој свести нема, да дакле слободна воља не постоји.

Ми остављамо овде на страну несигурност индуктивног доказа у опште, која се, као што је познато, састоји у томе, што се из *извесног* броја искусвених чињеница исте врсте, па ма колики тај број био, никада не може извести општи закључак, који би важио за *све* чињенице исте врсте. Ми дакле остављамо на страну и саму несигурност става узрочности за природне појаве, у колико се тај став сматра као чист индуктивни став задобивен на основу самих чињеница искуства, ми ћемо овде показати несигурност горњег доказа на сасвим други начин. Горњи индуктивни доказ, да став каузалитета, пошто важи за један огромни део света (за Природу), мора важити за свет у опште (дакле и за Дух), само би онда био доиста доказ коме би се, као и свима индуктивним закључцима који се оснивају на великом броју чињеница, морала придати велика вероватност, вероватност која се поклапа са извесношћу, када би се он односио на искусствене чињенице једне и исте врсте. Међу тим баш ово последње, што чини нерв сваког индуктивног доказа, овде није случај. Јер појави природе и појави духа престављају две сасвим диспаратне групе појава, област првих појава је *несвесна* материја, а област других појава је *свесни* дух, према томе оно што важи за појаве материје *не мора* важити и за појаве духа, и из тога, што је став узрочности несумњив за појаве природе, не следује ни мало његова нужност и за појаве духа, сасвим је могуће да се дух, као нешто сасвим различито од материје, не покоравља закону узрочности.

(наставиће се)

Д-р Бранислав Петронијевић.

СМРТНЕ И ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ

по старом српском зақонодавству

(НАСТАВАК)

Осим ових телесних казни, предвиђене Градским Законом, а које сакате, било је и других, које не сакате. Од тих казни поменућемо овде само батинање. Ова се казна врло често примењивала у средњем веку. Наш Градски Закон предвиђа батине у овим случајевима:

1. Који из свете цркве прибеглицу, надајући се на своје господство, истргне, да буде бијен и послан у прогонство (§ 7.).
2. Онај, који одведе робинју или слободну, прво се казни бојем, па за тим стрижењем косе и одсецањем обе руке (§ 22).
3. Батинањем казнио се и онај који помаже отмицу женскиња (§ 4 а).
4. Поред стрижења и сечења носа кажњавана је батинама жена, која учини прељубу с робом својим (§ 43).
5. Жена која нема мужа, па се смеша с робом својим, ако нема деце, да се батина и да јој се коса одсече. Роб пак такође да се батина и да се остриже (§ 44).
6. Прељубници између других казни кажњавани су и батинама (§ 45).
7. Они, који украду што од друге цркве изван олтара, поред стрижења и изгнанства кажњавани су и батинама (§ 48).
8. Онај који има жену, па се смеша са робинјом својом, да се казни бојем (§ 60).
9. Онај пак који с туђом робинјом блуд учини, ако је сиромах, да се казни батинама, и да плати господару робинје новчану казну према стању својом до 36 златника (§ 61).
10. Батинама кажњавани су још и они, који суделују у метежима или који заведу девојку без знања родитеља (§ 6 и 65).

Поред смртних и телесних казни Градски Закон предвиђа у извесним случајевима новчане казне и изгнанство. Већина телесних казни или казни које срамоте, ретко су примењиване саме за се, већ су обично комбиноване с казнама које сакате или с новчаним казнама.

С преводом Градскога Закона као једним делом црквених закона у српско друштво уведено је и казно право византијско. Може се веровати да је у српском друштву још за дуго време после превода Градскога Закона остало у снази обичајно право. И у колико се у српској држави средњег века заводило ред по византијском законодавству, у толико је над обичајима превлађивао писани закон. Али како је у Византији као у источном делу Римскога царства извршена кодификација Римскога Права под царем Јустинијаном (527—565), те је дат коначни облик у *Институцијама* и *Дигестима* у *Јустинијановом Зборнику* и у *Јустинијановим Новелама*, то је из ова четири састављена дела склопљен познати *Зборник Римскога Права* (*Corpus iuris civilis*).

Зна се да је овај Зборник Римскога Права постао одмах законик за тадашње Римско Царство. Овај посао цара Јустинијана ударио је вечити темељ правне свести и просвете, потискао је доцније варварске обичаје на целој кугли земљиној, па, разуме се и правне обичаје словенских народа, а нарочито Јужних Словена, који се населише на класичној земљи Римскога Права где засташе и римски ред и римску администрацију и римско суђење. Овај Јустинијанов Зборник писан је скоро сав латинским језиком, али још у Јустинијаново време већина нових закона пи-

сава је грчким језиком. Доцније су по правилу сви нови закони писани грчки и тако је грчки језик преотео првенство латинском.¹⁾

Стари римски закони већ прве половине VIII столећа прерађивани су грчким језиком јер је „живот био створио друге облике рада и друге правне навике... тиме се непрестано на старим основама римским почиње ново византијско законодавство“²⁾ Прерадама и скраћивањима Јустинијанова права дошло се 879 године до књиге: *Приручни Закон*, који су наши преводници XIII столећа превели речима *Градски Закон*. У исто време кад се радило на Приручном или Градском Закону радило се и на кодификацији црквеног законодавства. У ову црквену кодификацију ушло је црквено законодавство Светога Писма и црквених великих сабора, као и препоруке и објашњења осталих великих људи црквених. Овај посао кодификације црквеног законодавства вршен је у Патријаршији, па како је црква онога времена имала врло јак утицај и на грађанске односе, то су у црквено законодавство уношени и грађански закони. Према томе како се црквени закони зову *канони* (правила) а државни *номи* постала је реч *номоканон* (закон и правило). Тако по самом имену номоканон види се мешовит карактер црквеног законодавства. Радом Св. Саве преведени су с грчкога на српски језик црквени закони онакви какви су они били у Византији, те њу задржали исто тако и мешовит карактер. Осим тога јасно се види да се преводом црквено византијских закона унесени у Србију римски правни појмови и римски закони према грчко византијским преводима и прерадама. Могло би се запитати да ли су ови црквени закони добили санкцију државне власти? На то да је потпуно правилан одговор г. Стојан Новаковић у поменутој својој књижици кад вели:

„Да није у средњовековној Србији држава ни земаљска законодавна власт вршила тај посао — него црква.

„Да није с тим законима, земаљска законодавна власт имала никаква посла услед тога што су римски закони примани не као римски закони него као саставни део црквено-законских цариградских зборника и као *део вере*.“ Тако су ти зборници силом одлука Цариградске Патријаршије, као врховне власти Православне цркве, вредили и у Србији. И њима за то није била потребна никаква друга земаљска законодавна одлука.“³⁾

II.

Смртне и телесне казне за време цара Душана и после њега.

После Светога Саве и Стефана Првовенчаног, рад на писаним законима није прекинут. Поједини сабори, који су се готово периодично правилно састајали, издавали су поједине одредбе и наређења која

сумала у почетку силу закона, а доцније су постали прави закони. Тако на појединим саборима понесене су знамените повеље као Жичка, Грачаничка, Свето-Стефанска, Дечанска и Арханђеловачка Христовуља у којима се налази доста законских одедаба. Било је и засебних, специјалних закона о појединим потребама државина реда и судства. Ми ћемо овде само примера ради да наведемо да је краљ Милутин пред своју смрт издао закон или суд о међама и о земљама о којима се села међу собом препиру. Већ у време Стефана Душана када је српска држава била потпуно организована јавља се потреба да се изврши прерада закона и да се кодификују, што је сам Душан учинио.

Кад је српска црква добила достојање патријаршије, кад је српска држава проглашена за царство и пошто се Стефан Душан венчао царском круном, постарао се одмах да своје царство украси новим радом на законодавству. И заиста ова тежња првога српскога цара остварила се још 1349 године а допуњена је 1354. Она се се састоји:

- у познатом Законику Душановом, и
- у новом преводу византијскога црквено-грађанскога законика, који је онда у Византији био највише на гласу.

За наш посао највише се нас тиче сам Законик Душанов. Он ће нам послужити као главни извор за казне онога времена. Местимице послужићемо се и Законом цара Јустинијана.

И овде као у првом одељку поћи ћемо од смртних казни и различитих облика, у којима се јављала смртна казна.

(наставиће се)

Миленко Вукићевић.

ШЕСТИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС за криминалну антропологију

После међународних конгреса за казнене заводе и кривично право, који су у прошлој години држани у Б. Пешти и Хамбургу, и на којима су са успехом претресана многа важна питања из области пеналогике и криминалогике, крајем априла и почетком месеца маја ове године (од 28. априла до 3. маја, по новом) одржан је у Турину *шести међународни конгрес за криминалну антропологију*, који се занимао овим питањима: а) *о поступању са малолетним злочинцима према принципима криминалне антропологије*; б) *о спречавању и лечењу злочина*; в) *о научној полицији*; г) *о сталном затварању душевно оболелих злочинаца*; д) *о анатомским аномалијама код злочинаца и душевно оболелих*; њ) *о психолошкој вредности сведожаба и најзад* е) *о паралелизму између хомо-сексуалитета и урођеног криминалитета*.

Пошто су суштина и расправа ових питања од неочењене вредности за све криминалне органе у опште, то ћемо се на њима мало више задржати, излажући их понаособ и редом, којим су и на конгресу расправљана.

а) О поступању са малолетним злочинцима према принципима криминалне антропологије

Питање ово расправљано је на првој седници конгреса, а расправа његова отпочета је читањем репорта *ван Хамела*, амстердамског професора, у коме је познати криминалиста дошао до ових закључака:

1. Поступање са малолетним злочинцима, како у погледу кривичном тако и социјалном, треба и мора бити засновано искључиво на реалистичком принципу криминалне антропологије.

2. Са овог гледишта, и традиционална разлика према теоријској формули о *разбору* мора бити напуштена и замењена рационалним избором према практичном циљу и режиму индивидуализације.

3. Малолетне злочинце треба периодично посматрати и са гледишта психолошког, и ова посматрања систематски бележити.

4. У интересу самих ових злочинаца, поједине мере грађанског права: губитак оличне власти, организација старатељства, и т. д. као и мере друштвеног права: обавезна настава, шегртство и патронаж, морају бити у тесној вези са мерама кривичним и пеналним.

5. Све кривичне и пеналне мере морају бити *васпитног* карактера у својим главним цртама удешене према домаћој дисциплини.

6. И судска власт од које зависи избор ових мера, и административна која их буде примењивала, треба да располажу са што већом слободом, како би се у сваком случају могле применити само оне мере, које потпуно и у свему одговарају окривљеном.

7. Главне мере са васпитним карактером биће: а) *ошомена*; б) *новчана казна*, али само у толико у колико је могуће извршити је из прихода окривљеног; в) *интернирање на краће време у какву дисциплинску школу или у који други сличан завод*; г) *условна осуда на овакво интернирање*; д) *аредовање окривљеног држави у циљу систематског и професионалног васпитања до пунолетства*; њ) *условно ослобођење*, и најзад е) *емиграција*.

8. Систематско васпитање младих злочинаца, који се предају држави, изводиће се у државним заводима (земљорадничке колоније, етаблисмани са индустријским радионицама и т. д.) или — под контролом и са субвенцијом државе — у сличним приватним заводима, или најзад у фамилији.

9. Лица психички анормална, за која се утврди да су *социјално неоправима* и *опасна*, треба сместити и надзиравати — опет према њиховој неоправимости и опасности — у специјалне, за њих погодне заводе (болнице, затвори, азили, радионице и т. д.).

10. Судска власт, која суди прву кривицу и бира меру за поправку, мора бити неоспорно способна за овај посао.

11. Административна власт, као и приватна лица која је буду помагала у поступању са младим злочинцима, морају

¹⁾ Гледај расправу Ст. Новаковића: *Средњовековна Србија и Римско Право*. Београд, 1906. стр. 5 и 6.

²⁾ На истом месту стр. 7.

³⁾ Ст. Новаковић: *„Средњовековна Србија и Римско Право“*. 13—14.

ратити развитак криминолошких наука, чије изучавање и сама држава треба да потпомаже.

12. Као малолетници имају се сматрати сви они преступници, који немају више од 18 год. доба у које треба утврдити *кривично пунолетство*, и

13. И са гледишта теоријског и са гледишта практичног, поступање са малолетним злочинцима треба и мора бити прототип за поступање са одраслима.

Пошто је председник седнице *Мањо* (председник суда, Француска) честитао *ван Хамелу* на изложеним закључцима, и изјавио: да кривично пунолетство наступа и у Француској са навршетком 18-те године, познати *Енрико Ферри* предложио је, да се образује једна комисија, која ће дефинитивно формулисати погледе конгреса на питање о коме је реч, и које је, по његовом тврђењу, са чисто спекулативног терена прешло у ред практичних ствари. Предлог овај усвојен је, и у комисију су изабрани: предлагач, *Ломброзо* и *париски истражни судија Албанел*. По овоме је дата реч *Полу Кану*, адвокату из Париза који је, поводом истакнутог питања о поступању са малолетним злочинцима, изјавио у главном ово:

Непрестано понављање, да се на оптуженичкој клупи појављују све млађе и млађе личности, постало је већ банално. Сви криминалисти и сви конгреси занимају се већ од дужег времена питањем од децејем криминалиту, на ипак су резултати, до сада добијени тек средњи.

Оно што се у овом погледу до сад нарочито посматрало, то су била деца већ изведена пред суд. Међутим, има један врло велики број деце, која врше казнима дела на штету својих родитеља и заштитника, и која обично не долазе пред суд. Ако се жели повољних резултата у борби против криминалитета, онда се и на ову децу мора обратити нарочита пажња, а најбоље средство за њихову поправку јесу *фамилијарни иатронажи*, које је у Француској створио истражни судија *Албанел*.

Узрок највећег броја дечјих преступа лежи, по тврђењу пишећом, у њиховој *физиолошкој и психолошкој конституцији*. Чак и за оне случајеве, у којима се ови узроци на први поглед појављују као *социјални*, потребно је испитати да ли у основи нису психо-физиолошки.

Са гледишта социјалног разликују се две велике категорије деце, која врше преступе:

1. *Добра деца која имају рђаве родитеље, и*

2. *Рђава деца која имају добре родитеље.*

Заблуда је веровати, да су сва деца по природи добра, и да су њихови преступи последица рђавог васпитања, за која на првом месту носе одговорност родитељи. С друге стране опет, не треба ићи у крајност и сву кривицу бацати на децу.

Један велики број деце преступника остављен је сам себи, без икаквог надзора. У многим случајевима, то су деца растурених породица, или су синови алкохоличара и хистеричара, али их тако

исто и у доста знатном броју има и из најотменијих фамилија. Од куда долази то, да деца из последње категорије постају преступници, кад ни у њиховој физичкој конституцији, ни у социјалној средини нема повода за преступ? А шта да речемо оним честитим фамилијама, у којима је по једно дете преступник док су сва остала без прекора, и чиме да објаснимо ове појаве? Наследним или социјалним узроцима? Не, јер су и једни и други у овим случајевима исти и подједнако утичу на своју децу; исти је отац, иста мати, иста средина, исто васпитање, на ипак сва деца нису једнака. Није ли ово најбољи прилог за наше мишљење да се социјални узроци, који су неспорно способни за стварање и фаворизирање склоности појављују често пута у психо-физиолошким питањима! (наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић.

ПОУКЕ И УПУТИ

За издавање помоћи ради удомљења из фонда свештеничког меродавно је решење Управа Фонда.

Даринка, кћи поч. Ж. О., бив. проте крагујевачког, молбом својом од 5. јуна 1905. године молила је Министра народне привреде, да нареди Управи Фонда, да јој изда једном за свагда трогодишњу пензију, коју је по смрти свога пок. оца уживала, ради удомљења.

Управа Фонда, којој је ова молба била упућена на извештај, изјавила је, у акту своме од 13. јуна 1905. године Бр. 243., да би у интересу фонда било, ако би се молитељици, на име удомљења, издало једном за свагда 2400 дин.

Молитељица је изјавила да пристаје на ту суму, али се венчала пре но што је донето решење по њеној молби.

Услед тога, Министар је нашао, да је, на основу чл. 34. закона о фонду за издржавање удовица и деце умрлих свештеника и ђакона источно-православне цркве, молитељица изгубила право на помоћ из овог фонда, јер по наведеном члану та се помоћ може дати удовицама и кћерима умрлих свештеника и ђакона, по њиховој молби, а на предлог Министра народне привреде и по одобрењу Краља, само у случају, ако се добије уверење, да се оне без те помоћи не би могле удомити. Међутим молитељица се обратила за помоћ Министарству 9. јуна 1905. године, а већ 12. истог месеца и венчала се, што значи, да се и без помоћи могла удомити.

Зато је решењем од 2. новембра 1905. године ТБр. 5892 одбио молитељицу Даринку од поменутога тражења.

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 25. априла 1906. год. № 3404., поништио је решење Министрово са ових разлога:

По чл. 1, 2, 25. и 28. закона о фонду за издржавање удовица и деце умрлих свештеника и ђакона православне вере од 11. марта 1891. године, овај фонд заснован је од улога свештеника, ђакона, и

других приноса у чл. 6. и из њега имају право на издржање удовице и деце умрлих свештеника и ђакона по решењу грађанских судова. Тим фондом непосредно рукује Управа Фонда, по наређењима која постоје у закону у пензионем фонду за удовице и децу умрлих чиновника, а надзор врши Министар народне привреде.

Сем издржања, по чл. 34. овога закона, удовицама и деци умрлих свештеника и ђакона, које би уживале само издржање, при удаји може се, на предлог Министра народне привреде, а по одобрењу Краља, издати из фонда једанпут за свагда највише трогодишње издржање, ако се у интересу фонда то за добро нађе, и добије уверење, да се без те помоћи не би могле удати. Та се помоћ издаје после удаје у року од 15 дана.

Као што се види из акта, жалитељка Даринка молбом под Бр. 3425. на основу поднетог општинског уверења о њеном стању, тражила је ову помоћ, и Министар је послао ту молбу Управи Фонда, која је по чл. 2. овога закона, у вези са чл. 27. закона о пензионем фонду за удовице и децу умрлих чиновника, надлежна да цени да ли је у интересу фонда да се жалитељици помоћ даде, или да и даље, ако се не уда, остане на терету издржања фонда.

Управни Одбор Управин, као што се види из њеног писма од 13. јуна 1905. године Бр. 243. нашао је, да се може жалитељици на име помоћи издати из фонда 2400 динара, о чему је Министар, као што се види из писма од 18. јуна 1905. године Бр. 3549. известио жалитељку преко Управе града Београда и упитао је, да ли на то пристаје, на шта је она у акту Бр. 6730. и изјавила свој пристајак.

После овога и одлуке Управе Фонда, која је једино надлежна да цени, да ли је корисно за фонд да се ова помоћ изда, — Министар, место да је учинио предлог за највише одобрење, одбија жалитељку од тражења, једино с тога, што се је она венчала не сачекавши одобрење, те из тога изводи претпоставку, да се је могла и без ове помоћи удомити.

Овакав разлог, који је заснован на претпоставци, противан је општинском уверењу, које је жалитељка поднела у молби, а то што је се венчала пре највишег одобрења за ову помоћ, не може имати никаквог утицаја, јер се та помоћ по закону и издаје из фонда после удаје на петнаест дана.

Један случај погрешног разумевања прописа чл. 53. в. закона о општинама.

Начелник среза р... тражио је од одбора општине в... да одмах разреши од дужности председника општинског за то:

1. што је пресудом првостепеног крагујевачког суда од 12. новембра 1897. године № 19286. био осуђен на три месеца затвора за дело послуге новцем примљеног у званичној дужности;

2. што је у друштву са једним кметом извршио утају новца примљеног у служ-

беној дужности па о томе званична акта уништио.

Одбор општински није хтео поступити по овом тражењу, те се средња власт обратила Министру унутрашњих дела ради разрешења од дужности како председника тако и одбора.

Министар унутрашњих дела нашао је: да је умесан први навод у решењу надзорне власти, а други не, све дотле, док се ствар не иследи и извршним решењем иследне власти не утврди постојање дела, — па је с тога само за прво дело, а на основу чл. 148. и 149. закона о општинама, тражио од Савета разрешење председника и одбора.

Државни Савет нашао је да је ова тражење неумесно, јер прави смисао прописа чл. 53. в. закона о општинама не треба разумети тако, да часником општинским *никада* више не може бити онај, који је осуђиван за дела побројана у истом законском пропису, пошто би се у осталом, противно разумевању тог законског прописа косило са принципима нашег кривичног законика, — у овом случају у толико пре, што се из приложене судске пресуде у овереном препису не види, да је председник поред казне осуђен још и на губитак грађанске части. Када овако стоји ствар, онда ни општински одбор, не извршивши захтев надзорне власти, није ни за себе могао створити услов да се и за њега тражи примена чл. 149. закона о општинама.

Одлука Државног Савета од 6. јуна 1906. године Бр. 4362. М. В.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Суд општине Њовдинске, актом својим од 15. јуна ове год. Бр. 611, пита:

„Један мештанин ове општине умро је у почетку овога месеца.

Целокупно своје непокретно имање оставио је у наслеђе својој жени, јер су му деца раније помрла.

Како није имао готових новаца и какве важније покретности, он је пред људима, пре смрти, одредио да се изврши део непокретног имања прода и новац отуда добивен употреби на сахрану и подушја.

Његова жена извршила је његову вољу и продала неко земљиште, али сада настаје питање: како ће она да изда купцу тапију, кад њој не остаје довољно земљишта у смислу § 471. грађ. суд. поступка, ако се и она сматра за земљоделца, а имање се, међутим, мора продати, јер се новац не може добити с друге стране за учињене трошкове око сахране, и оних трошкова, што ће бити потребни за подушја?“

— На ово питање одговарамо:

Ако је питање о усменом тестаменту, о коме суд говори, расправљено, и жена постала несумњиви наследник имања (јер без овога она има само право уживања),

онда би она могла продавати од наслеђеног имања само тако, ако би њој остало преко тога онолико имања, колико тражи § 471. грађ. суд. поступка, пошто оно ограничење важи и за жене које се искључиво баве земљорадњом.

Како, међутим, суд тврди, да у овом случају не би остало довољно имања, то се ни купцу не би могла издати тапија.

Што се тиче трошкова око сахране и подушја, њих мора поднети жена као наследник и исплатити из прихода, који доноси имање.

II.

Суд општине полатњанске актом својим од 30. априла ове год. пита:

„Да ли сопственици воденица, званих „Моравке“, имају права да са својим воденицама стану поред обале где за сходно нађу и воденице за обалу вежу, па ма чије земљиште поред река било, или им сопственици земаља, које додирују речну обалу, могу то спречити и забранити, ма да се сопственици воденица обвезују да им накнаде сву штету, коју им учине?“

— На ово питање одговарамо:

Воденице „Моравке“, могу се наместити *само онде*, где државне власти одобре, било да се ове подижу на рекама о којима говори чл. 1. закона о водама, било да се то чини на рекама, о којима говори чл. 4. поменутога закона, пошто ове воденице могу имати уплива на својства, ток и висину воде, а могу се и саме обале у опасност доводити (чл. 15. зак. о водама).

Ово је одговор на само питање о праву сопственика воденица, да ове подижу на једном или другом месту, с обзиром на опште интересе.

Што се, пак, тиче онога другог дела истакнутога питања, да ли сопственици имања могу оспорити подизање воденица уз њихова имања, ствар стоји овако:

По чл. 8. зак. о водама, господари земаља поред обала оних вода, о којима говори чл. 1. као што су Дунав, Сава, Морава, Дрина, и т. д. морају дуж воде оставити довољан простор за пролаз стоке и људи који се пловидбом баве. На овоме простору ни они сами а ни који други не смеју ништа подизати нити засађивати, те по томе он није ничији него општи.

На овај начин сопственици имања нису више непосредни суседи са водом, јер их овај простор дели, и ако је власт нашла разлога да дозволи везивање „Моравке“ за обалу према њиховом имању, они то не могу оспорити.

Што се тиче река, о којима говори чл. 4. ту се сопственици са својим имањем наслањају непосредно на обалу река, и имају право да оспоре везивање воденица за њихову обалу.

III.

Суд општине криво-речке, актом својим од 10. јуна ове год. Бр. 381, пита:

„Чл. 126. закона о шумама гласи: иступне кривице по овом закону, учињене у државним, манастирским и црквеним шумама, извиђа и казни средња полицијска власт у корист шумског фонда, а у

осталим шумама општински суд у корист своје касе.“

У чл. 127. став II стоји, да се шумске кривице извиђају и казне по званичној дужности и тужби приватних лица, кад су учињене у општинским и селеким шумама:

У чл. 131. истог закона стоји, да се тужбе за шумске кривице подносе надлежној истражној власти, а у II одељку истог члана стоји: да исте тужбе за општинске и сеоске шуме подносе грађани дотичне општине и села.

Кад се предњим законским одредбама дода и све оно што се говори у чл. 106, 112, 116, 117, и 118, зак. о шумама, које обухвата и чл. 90. истог закона, онда излази да су ове одредбе у сукобу и настаје питање:

а, *Да ли је општински суд надлежан по чл. 90. тач. 3. става II. горњег закона да казни до 150 дин. новчано и до 30 дана затвора она лица, која учине шумске кривице на земљишту и у шуми општинској и сеоској, и које су то врсте кривице и које одредбе о њима говоре; и б, има ли општина она иста права која и полиц. власти за извиђање и кажњавање иступних кривица, учињених у општинским и сеоским шумама?“*

— На ово питање одговарамо:

Питање о надлежности општинских судова за суђење иступних шумских кривица јасно је, и нема никаква сукоба између законских одредаба, као што суд наводи.

Да би се суд лакше нашао у оцени ових законских одредаба, нека добро запази оно, што ће се као објашњење ове ствари изнети.

Дакле:

Шумске се кривице деле овако (по чл. 90. зак. о шумама):

- 1. на преступне,
- 2. на иступне, и
- 3. на административне.

Преступне су кривице оне, где је казна већа од 150 динара у новцу или од 30 дана затвора; (чл. 112, 113, и 116).

Иступне су кривице оне, где је казна затвора до 30 дана а новчана до 150 динара (чл. 106, 117, 118, и 119 зак.). У ред иступних казна долазе и недопуштене радње, о којима говоре чл. 122, 123, и 124 тачке 1, 2, 3 и 4.

Административне су оне, о којима говоре чл. 125, 135 и 136 закона.

Све *преступне кривице*, па догађале се оне у шумама државним или којим другим, извиђа полицијска власт.

За све преступне кривице, учињене у општинским и сеоским шумама, истрага се отпочиње или на доставу надлежних шумских органа, или на доставу дотичног општинског суда, а и сваки грађанин дотичне општине има право да учини доставу.

Све *иступне кривице*, учињене у шумама општинским и сеоским, суди општински суд.

Он ове извиђаје предузима или на доставу својих органа или на доставу појединих грађана.

Све административне кривице суде дотични Министри.

Према овоме, општински судови имају у суђењу истинских шумских кривица сва права која имају и полицијске власти.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

И поред свакидањег напретка у цивилизацији, и поред толиких школа, — ипак има нарочито код нас, још врло много сујеверног света, чије сујеверије експлоатише маса врачара, гатара и разних варалица.

Сама наша престоница, жижа наше просвећености, издржава велики број таквих експлоататора сујеверија.

Међу те експлоататоре спада и ова **Зорка Јовановић**, циганка, жена Петра Јовановића, памбаса. Тек јој је 20 година, а изучила је све разне начине за што успешније варање лаковерног света.

Знат је изучила код своје свекрве, чувене Кате — Марије — Стојке — Јовановић, с којом је до прошле године обично заједно госте примала или по вароши ишла, те се с једне стране учила, а с друге њој помагала ради што успешнијег варања.

Када је њена свекрва сталном полицијском присмотром и неколиким казнама заплашена, онда ју је страха Зорка са младалачком енергијом и умешношћу потпуно заступила и почела самостално бацати карте, врачати, бајати, давати лекове и т. д.

Ономад је ухваћена на самом делу, када је једној госпои из Космајске улице погађала «што је било и шта ће јој бити.»

Када је приведена кварту она је једном писару новајлији казала лажно име — **Мара Младеновић**, те је кажњена поред врачана и гатања и за обману.

Ово јој није прва казна, јер је већ два пута раније кажњавана, а и слика јој је у 10. и 11. броју «Полицијског Гласника» од прошле године публикована, заједно са њеном свекрвом.

Када је запитана зашто се не окане овога посла она је отворено рекла:

«Па, господине, ја не крадем и не арам, а што ми луд свет даје паре, ја нисам крива; зар ви не би примили паре кад би вам неко дао.»

И заиста је чуднозато, како једна обична нешколована циганка, још балавица, може да вуче за нос толике озбиљне, често пута школоване и интелигентне особе! Верују јој као каквом пророку.

Приликом гатања, бацања карата, «лечења» и т. д. Зорка врши и преваре и на врло вешт начин узима веће суме. Обично при већим преварама превареним особама пукне пред очима и виде да су жртва варалице, али је често пута то све доцкан, јер се ова крије под разним именима, а и кад се ухвати оштећени остаје без накнаде, јер они увек паре прикрију.

Са тога износи се њену фотографију скрећемо пажњу публици да је се чува и јури из својих

домова, а и полицијским органима да јој не дозволе тумарање по кућама.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У селу Лојаницама у срезу посаво-тамнавском, између 17. и 18. ов. м-ца нађена је једна мангуп кобила са ждребетом. Кобила је длаке ђогатасте, а ждребе је доратасто и путоного. Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима, као и приватнима, ако би знали сопственика стокe, да о томе известе начелника среза посаво-тамнавског с позивом на депешу Бр. 7723.

ТРАЖЕ СЕ

Мирослав Петковић, бив. шегрт код Ђоке Милетића, бравара из Београда, побегао је од свога мајстора незвано куда. Мирослав је стар 14 год., омалец, плав, на глави има качкет, а на ногама опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Мирослава потраже, па о резултату тражења известе кварт палилушки Управе града Београда с позивом на Бр. 8303.

Милорад Каргановић, бив. шегрт код Николе Ф. Гишића, трговца из Ваљева, побегао је од свога газде и сада се не зна где је. Милорад је родом из Пожеге, стар 15 година, омалец, црномањаст, у оделу цивилном, а на глави носи сламњи шешир. Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Милорада потраже у својим домаћима и пронађеног упуте начелству округа ваљевског или Управи града Београда.

Тому Андријашевића, из Лазова, осуђењог на затвор, тражи начелник среза косаничког актом Бр. 5330. Пронађеног треба стражарно спровести среској власти.

ПОТЕРЕ

Радован Марковић, слуга из Вел. Црљени и **Аница** жена **Милана Ђорђевића**, из Вел. Црљени, 16. ов. м-ца у вече извршили су крађу ствари па по том заједно одбегли.

Радован је раста високог, добро развијен, у опште плав, бркова великих, танких и жутих, образа дугих, крупно говори, у оделу је цивилном, на глави носи шубару.

Аница је стара 31 годину, раста средњег, обрва малих, у опште плава, лица сувоњава, образа округлих, на једном налицу од руке нема јагодицу испод нокта, одозго на стонали десне ноге има рану од посекоштине, у селачком је оделу. Наређује се свима полицијским и општинским властима да их живо потраже, па у случају проналаска, да их стражарно упуте начелнику среза колубарског окр. београдског с позивом на акт Бр. 6499.

Душан — Душко — Ђорђевић и брат му **Милан**, обојица скитачки цигани, ноћу између 17. и 18. маја тек. год. побегли су из среског затвора у Аранђеловцу, у коме су били због пет убиства. **Душан** има 26 година, раста је средњег, бркова малих и танких, у једно је око хорав; у оделу је од сурог сукна. **Милан** има 18 година, ожењен је, дежмекаст, у истом оделу као и брат му Душан. За одбеглим законцима наређује се најживље тражење. Пронађене треба спровести под сигурном стражом начелнику среза јасеничког округа крагујевачког с позивом на акт Бр. 10602.

Краће стокe. Непознати крађивци 25. ов. м-ца по подне украли су једног вола са пашњака Обрада Војиновића, из Деспотовца. Во је матор 4 године, длаке сиве, а по десној ноzi шарене, малих рогова, у десно уво ровашен. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крађивцима и покрађом трагају, па о резултату известе начелника среза деспотовачког с позивом на депешу Бр. 8720.

Ноћу између 24. и 25. ов. м-ца непознати крађивци украли су једног коња са пашњака Милана Полићана, из Дебелог Луга. Коњ је матор 5 год., длаке врране, без белега и роваша. Нека све полицијске и општинске власти, настану да се крађивци и покрађа пронађу па о резултату трагања известе комесара полиције у Мајдан-Пеку с позивом на депешу Бр. 725.